

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Internal Compliance Programme

Richtlijnen voor het opstellen van een Intern Nalevingsprogramma voor Strategische en Foltergoederen, Technologie en Sancties

Publicatiedatum: December 2019

Versie 1.3

Voorwoord

Dit document is een handreiking voor bedrijven, opgesteld door het Ministerie van Buitenlandse Zaken in nauwe samenwerking met de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer van de Douane (CDIU). Het biedt een leidraad voor de implementatie van een Internal Compliance Programme (ICP), om de verantwoordelijkheid voor naleving van geldende wet- en regelgeving binnen een bedrijf te regelen. In eerste aanleg is dit document bedoeld voor exporteurs van strategische en sanctiegoederen. Tevens kan dit een handig instrument zijn voor exporteurs van strategische technologie.

Het Nederlands exportcontrolebeleid is gebaseerd op internationale afspraken en verplichtingen die op basis van Europese wet- en regelgeving op nationaal niveau zijn geïmplementeerd. Nederland heeft verschillende verdragen getekend en is aangesloten bij de internationale exportcontrole-regimes, die zich ten doel hebben gesteld de wereldwijde verspreiding van bepaalde 'gevoelige' goederen te reguleren. De bij deze regimes aangesloten landen maken afspraken over het exportcontrolebeleid en er worden controlelijsten opgesteld. Onder gevoelige goederen worden zowel dual-use als militaire goederen verstaan.

De verantwoordelijkheid voor een verantwoorde exportcontrole ligt zowel bij het bedrijfsleven als de bevoegde autoriteiten. Het toezicht op de exportcontrole van strategische goederen is belegd bij de Nederlandse overheid. Uitgebreide informatie hierover is te vinden in het *Handboek strategische goederen*¹. Een belangrijk instrument bij het vormgeven van die verantwoorde export is een ICP.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2006/10/23/handboek-strategische-goederen>

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding.....	5
1. Basiselementen	6
1.1 Commitment to compliance: toewijding aan het naleven van wet- en regelgeving.....	6
1.2 Structuur en verantwoordelijkheid	6
1.3 Export screening procedure	7
1.3.1 Classificatie en identificatie.....	7
1.3.2 Screening van ontvangers, eindgebruikers en het eindgebruik.....	8
1.3.3 Leveringen aan distributeurs	8
1.3.4 Het inschakelen van de bevoegde autoriteiten/ ad hoc-vergunningplicht (catch-all).....	9
1.4 Shipment control – controle voorafgaand aan de export	9
1.5 Training	9
1.6 Audits, rapportage en verbetermaatregelen	9
1.7 Archivering	10
2. Supplementaire onderdelen voor vergunningplichtige technologie, cybersurveillance en foltergoederen	11
2.1 Export van vergunningplichtige technologie	11
2.2 Cybersurveillance en mensenrechten	12
2.3 Foltergoederen.....	13
Bijlage I: Informatie en bronnen	14
A. Wet- en regelgeving.....	14
B. Sanctiewetgeving	14
C. Achtergrondinformatie	15
D. Mensenrechten	15
E. Overig	16

Inleiding

In een Internal Compliance Programme (ICP) worden de interne beheersmaatregelen beschreven die toezien op naleving van geldende wet- en regelgeving op het gebied van exportcontrole. Een gedegen ICP heeft een positief effect op zowel het beleid als de uitvoering binnen verschillende afdelingen van een bedrijf.

Een ICP dient als een interne handleiding, waarin onder meer wordt verwezen naar de interne protocollen en procedures die ervoor moeten zorgen dat alle risico's met betrekking tot exportcontrole worden afgedekt. Ieder ICP is een maatwerkoplossing, omdat de wijze waarop een bedrijf een goed exportcontrolebeleid ontwikkelt afhankelijk is van verschillende factoren. Daarbij valt onder andere te denken aan de grootte van een bedrijf, de onderhavige goederen en de markt waarbinnen een bedrijf opereert. Het Nederlandse beleid omtrent ICP's hanteert een aantal basiselementen. De basiselementen worden in het hoofdstuk 1 beschreven.

Een goed geïmplementeerd ICP heeft verschillende voordelen. Het verkleint het risico voor een bedrijf op overtreding van wet- en regelgeving. Daarnaast geeft een gedegen ICP bedrijven de mogelijkheid om gebruik te maken van globale vergunningen. Globale vergunningen bieden voordelen met betrekking tot het aantal vergunningen dat jaarlijks aangevraagd moet worden, levertijden, continuïteit van het bedrijf voor klanten en het verlaagt ook de administratieve lasten. Voor de Nederlandse overheid is een goed ontwikkeld ICP een belangrijk instrument in de gedeelde verantwoordelijkheid van overheid en bedrijfsleven om de ongewenste export van strategische goederen te voorkomen, om zo bij te dragen aan internationale veiligheid.

Middels een ICP kan een bedrijf aantonen bij de bevoegde autoriteiten dat het in voldoende mate compliant is. De CDIU toetst de ICP's van bedrijven, koppelt eventuele verbeterpunten terug en keurt uiteindelijk het ICP goed, als alle vereiste onderwerpen voldoende zijn uitgewerkt en er in voldoende mate vertrouwen bestaat dat de risico's op doorgeleiding en misbruik van de goederen zijn afgedekt.

1. Basiselementen

Een ICP moet aan de een aantal basiselementen voldoen. Per basiselement staat beschreven wat de vereisten zijn.

1.1 Commitment to compliance: toewijding aan het naleven van wet- en regelgeving

Compliance -het naleven van de wet en regelgeving- en het grote belang hiervan dient gedragen en bekrachtigd te worden door het hoger management van de organisatie. Het management draagt actief uit dat de organisatie te maken heeft met exportcontrole en werkt actief aan het omtrent risico's en het belang van compliance. Elementen die daarin meegenomen worden zijn het belang van exportcontrole (goederen mogen niet in verkeerde handen vallen), maatschappelijk verantwoord ondernemen en consequenties van het overtreden van geldende wet- en regelgeving. Tot slot wordt aangegeven dat toewijding van het personeel wordt verwacht als het gaat om de naleving van de wet- en regelgeving.

Van belang is dat deze boodschap – al dan niet in de vorm van een managementstatement - ook actief wordt verspreid onder personeel dat niet direct te maken heeft met exportcontrole. Exportcontrole wordt zo onderdeel van het bewustzijn van de hele organisatie, zodat iedereen binnen de organisatie begrijpt waarom navolging van de wet- en regelgeving belangrijk is en ervan op de hoogte is dat het management hieraan een grote waarde hecht.

Het commitment dient met regelmaat geactualiseerd te worden, middels vernieuwde statements, cursussen of andere middelen.

1.2 Structuur en verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid voor exportcontrole dient te worden ingebed in de organisatiestructuur. Deze verantwoordelijkheid wordt bij voorkeur neergelegd bij een afzonderlijke afdeling.

Wanneer de grootte van de organisatie dit toelaat dient rekening gehouden te worden met functiescheiding om belangenverstremgeling te voorkomen. Zo geniet het de voorkeur om de taken omtrent export compliance niet bij een salesafdeling of andere verkoop-gerelateerde afdelingen neer te leggen.

Er dient één persoon te worden aangewezen als hoofdverantwoordelijke die voldoende kennis heeft of opdoet om de taak adequaat te kunnen uitvoeren. Binnen de organisatie moeten minimaal de volgende taken worden belegd:

- i. Ontwikkeling en revisie van het ICP;
- ii. Ontwikkeling en revisie van procedures;
- iii. Het bijhouden van veranderingen in relevante wet- en regelgeving en wijzigingen in werkwijze/beleid van de bevoegde autoriteiten;
- iv. Classificatie en identificatie, screening en goedkeuring van zakelijke transacties;
- v. Export-controle management binnen de organisatie inclusief aansturing en communicatie;
- vi. Het aanwijzen van personeel, verantwoordelijk voor periodieke audits;
- vii. Training van het personeel.

Grotere organisaties kunnen ervoor kiezen om per afdeling/onderdeel een medewerker aan te wijzen die het aanspreekpunt vormt voor exportcontrole kwesties. De organisatie moet in ieder geval ervoor zorgdragen dat de structuur zo is ingericht dat er binnen ieder onderdeel van de organisatie voldoende capaciteit is om een goede compliance te kunnen waarborgen.

Het ICP dient een heldere omschrijving van de bedrijfsstructuur te bevatten, bijvoorbeeld in de vorm van een organogram, waarin de functiescheiding duidelijk naar voren komt. Daarnaast dienen de namen, taken en contactgegevens van de export- en de compliance- medewerkers te worden benoemd.

1.3 Export screening procedure

In de screening procedure moeten een aantal onderdelen naar voren komen.

1.3.1 Classificatie en identificatie

Elk bedrijf dat compliant is weet aan welke Europese en nationale wet- en regelgeving het moet voldoen. Dit betekent dat het zelf goederen kan classificeren en daarmee kan bepalen of deze aan een vergunningplicht onderhevig zijn. Deze classificatie gaat niet alleen op voor goederen, maar ook voor bijvoorbeeld technologie en programmatuur. Ook kan het bedrijf identificeren wanneer er sprake is van sancties of gevoelige bestemmingen en weet het bedrijf de relevante wet- en regelgeving te vinden en te raadplegen.

In het ICP dient uiteengezet te worden wat het verschil is tussen sanctie-/embargolanden en gevoelige bestemmingen. Bedrijven dragen zelf de verantwoordelijkheid voor de kennis om te kunnen bepalen of een bestemming gevoelig is. Dit kan bijvoorbeeld door op de hoogte te blijven van moties in de Tweede Kamer (vb. Motie Servaes), maar ook door te letten op veranderingen in geo-politieke situaties of de interne situatie in een land. De combinatie van goederen en bestemming kan essentieel zijn voor het identificeren van bepaalde risico's.

Voorbeelden zijn:

- Heeft de (eind)bestemming het non-proliferatieverdrag heeft getekend als er sprake is van nucleaire goederen?;
- Hoe staat het met de mensenrechtensituatie in het land van (eind)bestemming als er cryptografische goederen bij betrokken zijn?

Als een land als gevoelig kan worden bestempeld moeten eindgebruikers en het eindgebruik extra grondig gecontroleerd worden (bijvoorbeeld bij levering aan overheden). Ook is het mogelijk om hierover contact te zoeken met de CDIU.

Om deze classificatie en identificatie te kunnen uitvoeren moet(en) de verantwoordelijke perso(o)n(en) de weg kunnen vinden in de wet- en regelgeving. Aangezien de wet- en regelgeving continu aan verandering onderhevig is, moet er kennis zijn van de wijze waarop de actuele wet- en regelgeving geraadpleegd kan worden.

Bovenstaande dient uiteengezet te worden in het ICP, waarbij wordt verwezen naar geldende wet- en regelgeving. Er kan voor gekozen worden om de procedures en processen middels flowcharts op te nemen in het ICP.

In het ICP kan tevens worden beschreven wanneer er een procedure moet worden opgestart bij de CDIU, bijvoorbeeld het indienen van een vergunningaanvraag. Daarbij moet uiteengezet worden welke informatie en/of bescheiden er in die gevallen aangeleverd moeten worden en aan welke voorwaarden die moeten voldoen.

1.3.2 Screening van ontvangers, eindgebruikers en het eindgebruik

Een ICP moet beschrijven hoe het bedrijf ontvangers, eindgebruikers en andere betrokken partijen screent. Daarnaast moet het bedrijf aangeven hoe het zichzelf ervan verzekert dat het geen producten levert aan gesanctioneerde partijen of aan partijen waaraan risico's zijn verbonden zoals doorgeleiding. Deze screening dient te gebeuren o.a. door het doorlichten van sanctielijsten, sanctieregelgeving t.a.v. het betreffende land en internationale en Europese handelsrestricties. Ook dient onderzocht te worden of er risico's zijn verbonden aan de levering, door bijvoorbeeld onderzoek in open bronnen en het controleren van de eigendomsverhouding om te zien of er sprake is van een gesanctioneerd moederbedrijf. Voor screening kan een geautomatiseerd systeem of een externe dienst worden gebruikt. De toetsing en controle van de kwaliteit van betreffende bronnen/systemen is de verantwoordelijkheid van de exporteur.

Daarnaast dient er ook een checklist met signalen, zogenoemde "red flags", die vragen moeten oproepen nagelopen worden. In die checklist kunnen de volgende vragen worden opgenomen:

- Is er duidelijke informatie over de eindgebruiker terug te vinden in open bronnen?
- Beschikt de eindgebruiker over een adres en niet bijvoorbeeld alleen een postbus?
- Zijn de bedrijfsactiviteiten van de klant duidelijk?
- Was er persoonlijk contact met vertegenwoordigers van de ontvanger en/of eindgebruiker?
- Wil de klant contant en/of een onredelijke prijs betalen?
- Zijn de leveringsvoorwaarden helder?
- Heeft de klant een eindgebruiksverklaring ingevuld met volledige informatie en de juiste verklaringen?

Bij iedere transactie moet ook het eindgebruik bekend zijn. De kern van exportcontrole is het voorkomen dat producten voor verkeerde doeleinden worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld proliferatie of mensenrechtenschendingen. Een compliant bedrijf heeft waarborgen ingebouwd om te voorkomen dat de goederen voor andere doeleinden worden gebruikt, dan het opgegeven eindgebruik.

In het ICP moet omschreven zijn welke waarborgen het bedrijf heeft ingebouwd om doorgeleiding van goederen te voorkomen. Dit kan onder andere door bepaalde leveringsvoorwaarden op te leggen.

Het laten ondertekenen van een eindgebruiksverklaring door de eindgebruiker kan tot op een bepaald niveau risico's afdekken. Verificatie van de eindgebruiksverklaring kan een extra waarborg bieden. Een Kamer van Koophandel of een vergelijkbaar bevoegde, onafhankelijke organisatie gaat dan na of het bedrijf in kwestie bestaat en geregistreerd is en of de verklaringen en handtekeningen authentiek zijn.

1.3.3 Leveringen aan distributeurs

Bij leveringen aan distributeurs dient het bedrijf procedures in te bouwen waarin zij zich er zeker van stellen dat de distributeurs ook compliant zijn. Een distributeur moet de controles van een exporteur kunnen verlengen tot aan de eindgebruiker en moet tevens compliant zijn m.b.t. alle geldende wet- en regelgeving. De verantwoordelijkheid van een bedrijf reikt niet tot de vestiging van de distributeur, maar tot aan de eindgebruiker. Controle op eindgebruikers dient door het bedrijf zelf gedaan te worden als er sprake is van een nieuwe klant. Een distributeur mag alleen leveren als het bedrijf daar toestemming voor heeft gegeven. Dit houdt in dat het bedrijf te allen tijde moet kunnen nagaan bij de distributeur aan welke eindgebruiker de goederen zijn geleverd.

1.3.4 Het inschakelen van de bevoegde autoriteiten/ ad hoc-vergunningplicht (catch-all)

Een bedrijf dient op de hoogte te zijn van de mogelijkheid dat er een ad hoc-vergunningplicht opgelegd kan worden in bepaalde gevallen en in welke gevallen deze mogelijkheid bestaat.² Een bedrijf moet de bevoegde autoriteiten -Centrale Dienst voor In- en Uitvoer- raadplegen in de volgende en soortgelijke gevallen:

- bij enige twijfel over het eindgebruik en/of de eindgebruiker;
- bij voorkennis of twijfel over de mogelijkheid van doorgeleiding van de goederen;
- indien er informatie is betreffende een betrokken partij die vraagtekens oproept.

Daarnaast moet een bedrijf zich er van bewust zijn dat niet vergunningplichtige goederen niet geleverd mogen worden aan gesanctioneerde entiteiten in het geval de goederen ingezet zullen worden voor militair eindgebruik.

1.4 Shipment control – controle voorafgaand aan de export

Voorafgaand aan de feitelijke export, dient gecontroleerd te worden of alle aspecten van de geïmplementeerde procedures juist zijn doorgelopen. Ook dient nagegaan te worden of de uitvoeraangifte aan de verplichte wettelijke formaliteiten voldoet. Dit betekent onder andere dat er gecontroleerd moet worden of de eindgebruikers daadwerkelijk zijn gescreend en of de onderhavige exportvergunning nog geldig is.

Er zijn meerdere mogelijkheden om hier invulling aan te geven. Een voorbeeld is het gebruik van een geautomatiseerd systeem, waarbij een soort stop-hold-release procedure wordt gebruikt om transacties aan te houden voor controle door een verantwoordelijk/geautoriseerd persoon in het geval van onregelmatigheden.

1.5 Training

Zoals eerder aangegeven dient er bewustzijn binnen de hele organisatie aanwezig te zijn omtrent exportcontrole. Het kennisniveau van nieuwe medewerkers die te maken krijgen met taken op het gebied van exportcontrole, dient te worden getoetst en waar nodig dienen zij te worden getraind om het juiste kennisniveau te bereiken. Ook moeten nieuwe medewerkers ingewerkt worden in de processen en protocollen die het bedrijf in het kader van exportcontrole hanteert. Daarnaast moeten er periodiek trainingen worden gevolgd/gegeven, waardoor de kennis en kunde van de medewerkers die belast zijn met taken met betrekking tot exportcontrole up-to-date blijft en waar nodig wordt uitgebreid. Documentatie hierover dient te worden bijgehouden, zodat is na te gaan welke trainingen de medewerkers hebben gevolgd.

De wijze waarop medewerkers worden getraind en ingewerkt is onderdeel van het ICP.

1.6 Audits, rapportage en verbetermaatregelen

Om te toetsen of de compliance goed is geïmplementeerd dient een bedrijf minimaal jaarlijks een interne audit uit te voeren, idealiter periodiek door een onafhankelijke (externe) partij. Middels deze audits wordt gecontroleerd of de exportcontrole correct is geïmplementeerd en wordt uitgevoerd

---

² Artikel 4 - VERORDENING (EG) Nr. 428/2009 VAN DE RAAD van 5 mei 2009 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer, de overbrenging, de tussenhandel en de doorvoer van producten voor tweeterlei gebruik

zoals omschreven in het ICP. Daarnaast is onderdeel van de audit of het ICP nog up-to-date is en het bedrijf nog compliant is.

Indien uit een audit blijkt dat aspecten van het ICP onvoldoende of onjuist zijn geïmplementeerd of gewaarborgd, dient een verbetertraject ingezet te worden. Het verbetertraject en het resultaat daarvan dienen gerapporteerd te worden aan het toplevel management.

Indien uit de audit naar voren komt dat er sprake is van een mogelijke overtreding van de exportcontrole wet- en regelgeving of de werkwijze kan ervoor gekozen worden om dit middels een Voluntary Self Disclosure te rapporteren aan de CDIU.

Wijzigingen van werkwijze worden verwerkt in het ICP. Aangepaste versies van het ICP worden per ommekeer verstuurd naar de CDIU.

1.7 Archivering

Alle export-gerelateerde documenten dienen bewaard te worden volgens de wettelijke termijn van zeven jaar. De archieven moeten te allen tijde opvraagbaar zijn door de bevoegde autoriteiten.

2. Supplementaire onderdelen voor vergunningplichtige technologie, cybersurveillance en foltergoederen

Naast de basiselementen is er ook een aantal supplementaire onderdelen waar aandacht aan besteed moet worden in het ICP voor de bedrijven die te maken hebben met de onderwerpen: vergunningplichtige technologie, cybersurveillance of foltergoederen.

2.1 Export van vergunningplichtige technologie

Onder de uitvoer van dual-use goederen valt ook de bijbehorende technologie. Bij de export van technologie worden twee soorten export onderscheiden:

1. Materiële export van technologie is de overdracht van maar niet gelimiteerd tot bijvoorbeeld bouwtekeningen, wetenschappelijke publicaties, of technologie d.m.v. elektronische gegevensdragers, etc.;
2. Immateriële export van kennis, ook wel intangible technology transfer (ITT), is de overdracht van technologie d.m.v. bijvoorbeeld gesproken woord of aangeleerde handelingen, e-mail, transfer via de cloud, etc., niet vallend onder kennisembargo genoemd in sanctieverordeningen.

Let op! Overdracht van technologie is vergunningplichtig zodra de technologie (zoals gedefinieerd in de Algemene Technolgieenoot) de EU verlaat, ook als het gaat om intra-company transfers. In het geval van nucleaire technologie zoals gedefinieerd in de Nucleaire Technolgieenoot, is overdracht van technologie vergunningplichtig zodra de technologie Nederland verlaat.

Het is onwenselijk dat werknemers en derde partijen ongeautoriseerd toegang krijgen tot de technologie en deze mogelijk kunnen ontvreemden. Daarom moeten er noodzakelijke beveiligingsmaatregelen worden genomen die ervoor zorgen dat de risico's op ongeautoriseerd ontvreemden of toegang krijgen tot de technologie beperkt worden. Dit zijn zowel fysieke beveiligingsmaatregelen als ook informatie-beveiligingsmaatregelen.

Indien een bedrijf een globale vergunning heeft voor het exporteren van technologie, is het noodzakelijk dat het ICP toelicht hoe het bedrijf verzekert dat hiermee onder andere geen proliferatierisico gemoeid is. Er moet onder andere worden aangegeven dat geborgd is dat de informatie uitsluitend in handen komt van de bedoelde eindgebruikers, dat deze volgens de gebruikelijke weg gescreend worden en dat het bedrijf te allen tijde een overzicht heeft van de geëxporteerde technologie.

In het ICP moeten minimaal de volgende zaken naar voren komen:

- Maatregelen tegen het ongeautoriseerd verwijderen van of toegang krijgen tot materiële dual-use technologie door werknemers of derde partijen. Denk hierbij aan het instellen van beperkingen op toegang van gebieden en werknemers, zodat alleen bevoegd personeel bij de dual-use technologie kan;
- Maatregelen en procedures voor het beveiligd opslaan en toegang geven tot de gecontroleerde immateriële dual-use technologie. Voorbeelden hiervan zijn antivirus controles, documentencryptie, audit trails en logboeken, controle op toegang van gebruikers en firewalls.

2.2 Cybersurveillance en mensenrechten

Zowel op nationaal als EU en VN-niveau, wordt grote waarde gehecht aan het respecteren van mensenrechten. De Nederlandse overheid wil voorkomen dat goederen die vanuit de EU worden geëxporteerd, worden gebruikt voor doeleinden die gepaard gaan met schendingen van de mensenrechten, democratische beginselen of vrijheid van meningsuiting zoals omschreven in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Met name goederen die vallen onder categorie 4 en 5 van de Dual-useverordening (EG 428/2009) kunnen worden gebruikt voor dergelijke doeleinden.

De Nederlandse overheid heeft een aantal landen waar zorgen zijn over (potentiele) mensenrechtenschendingen uitgezonderd van globale vergunningen voor de wereld. Deze lijst met landen is dynamisch en de samenstelling hangt af van de geopolitieke situaties wereldwijd. Naast de lijst met uitgezonderde landen, zijn er ook landen waar de zorgen niet dusdanig groot zijn, maar waarbij wel kritisch naar transacties van genoemde goederen moet worden gekeken, aan bijvoorbeeld een overheidsinstantie.

Bij implementatie van procedures omtrent mensenrechten, gaat het vooral om bewustwording en het opdoen van kennis³. Deze kennis moet betrekking hebben op onder andere de wijze waarop de goederen die worden geleverd, kunnen worden gebruikt bij schending van mensenrechten en op welke landen extra alertheid is vereist. Vervolgens kunnen extra controles worden ingevoerd, zoals een controle op de politieke situatie in een land en de rol van de eindgebruiker hierin. Daarnaast moet in een eindgebruiksverklaring een extra verklaring/voorwaarde worden opgenomen hieromtrent.

In het ICP moeten minimaal de volgende zaken naar voren komen:

- De visie van het management omtrent dit onderwerp;
- Of en hoe de goederen die geleverd worden kunnen worden gebruikt bij schending van mensenrechten, of juist de bescherming van mensenrechten, bijvoorbeeld door het versleutelen van bepaalde data;
- Een duidelijk bewustzijn met betrekking tot bepaalde regio's, bij welke landen extra controles moeten worden gedaan en het feit dat er altijd sprake is van dynamiek op dit gebied;
- Bijzondere aandacht aan leveringen aan bepaalde overheden (in het bijzonder politiemachten, het leger, inlichtingen- en veiligheidsdiensten) en leveringen aan telecomproviders en/of aanbieders van dataopslag die verplicht kunnen worden tot medewerking aan mensenrechtenschendingen;
- Welke extra procedures er zijn geïmplementeerd om te voorkomen dat goederen voor de genoemde doeleinden worden gebruikt;
- De wijze waarop een bedrijf zorgt dat het op de hoogte blijft van actualiteiten en veranderingen in beleid en het personeel hiervan op de hoogte stelt;
- Wanneer de bevoegde autoriteiten worden ingeschakeld bij twijfel.

---

³ Relevante bronnen zijn onder andere "Guiding Principles on Business and Human rights", "ICT Sector Guide on Implementing the UN Guiding Principles on Business and Human Rights", Digital Agenda for Europe, mensenrechtenrapportages van de VN, verschillende NGOs (Privacy International, Freedom House, Open Net Initiative) en onderzoeksinstituten zoals Citizen Lab etc.;

2.3 Foltergoederen

In het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ligt de grondslag voor de ban op foltering, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffingen en de uitvoering van de doodstraf. In de Anti-folterverordening (EU 2019/125) is vervolgens de wettelijke basis gelegd voor bepalingen omtrent de export van goederen die gebruikt kunnen worden voor de hierboven genoemde doeleinden.

Om te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving is bewustwording en het opdoen van kennis essentieel. Deze kennis moet betrekking hebben op onder andere de wijze waarop de goederen die worden geleverd, kunnen worden gebruikt bij de doodstraf, foltering of andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing, en bij welke landen extra alertheid is vereist. Er dienen vervolgens procedures omtrent de export van de betreffende goederen te worden geïmplementeerd en er dienen extra controles te worden ingevoerd, zoals een controle op de politieke situatie in een land en de rol van de eindgebruiker hierin. Daarnaast moet in een eindgebruiksverklaring een extra verklaring/voorwaarde worden opgenomen hieromtrent.

In het ICP moeten minimaal de volgende zaken naar voren komen:

- De visie van het management op dit onderwerp;
- Een duidelijk bewustzijn met betrekking tot bepaalde regio's en bij welke landen extra controles moeten worden uitgevoerd, bijvoorbeeld de controle of een land de doodstraf uitvoert;
- Bijzondere aandacht aan leveringen aan bepaalde overheden (in het bijzonder gevangenissen);
- Aandacht voor extra procedures die zijn geïmplementeerd om te voorkomen dat goederen voor de doodstraf, foltering of andere wrede, onmenselijk of ontterende behandeling of bestraffing worden gebruikt;
- De wijze waarop een bedrijf zorgt dat het op de hoogte blijft van actualiteiten en veranderingen in beleid en het personeel hiervan op de hoogte stelt;
- Aandacht voor het inschakelen van de bevoegde autoriteiten in gevallen van twijfel.

Bijlage I: Informatie en bronnen

Deze bijlage verwijst naar een aantal bronnen waaruit informatie kan worden gehaald in het kader van compliance. Deze lijst is niet compleet. Het blijft de verantwoordelijkheid van het bedrijf om een complete lijst van bronnen te hanteren en herzieningen, wijzigingen en nieuwe bronnen te kunnen detecteren. Let op dat u altijd de meest recente versie raadpleegt.

A. Wet- en regelgeving

Verordening (EG) Nr. 428/2009 VAN DE RAAD van 5 mei 2009 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer, de overbrenging, de tussenhandel en de doorvoer van producten voor tweërlei gebruik

Wet Strategische Diensten; Wet van 29 september 2011, houdende regels inzake de controle op diensten die betrekking hebben op strategische goederen

Uitvoeringsregeling Strategische Diensten; Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 7 november 2011, nr. WJZ / 11158559, houdende regels ter uitvoering van de Wet strategische diensten

Besluit Strategische Goederen; Besluit van 24 juni 2008, houdende regels ten aanzien van de in-, uit- en doorvoer van goederen voor tweërlei gebruik en militaire goederen

Uitvoeringsregeling Strategische Goederen 2012; Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 28 oktober 2011, nr. WJZ/11134677, tot vaststelling van een herziene uitvoeringsregeling strategische goederen

Leeswijzer bij Wet strategische diensten en Uitvoeringsregeling wet strategische diensten; memonummer: BEB/HPG/12015427; Directoraat-generaal voor Internationale betrekkingen; 22 augustus 2012

Regeling goederen tweërlei gebruik; Regeling van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van 9 september 2013, nr. DJZ/BR/0648-2013, met betrekking tot een vergunningplicht voor uitvoer van en het verlenen van tussenhandeldiensten voor goederen voor tweërlei gebruik

Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende de vereenvoudiging van de voorwaarden voor de overdracht van defensie-gerelateerde producten binnen de Gemeenschap

Verordening (EU) Nr. 2019/125 van de Raad van 16 januari 2019 met betrekking tot de handel in bepaalde goederen die gebruikt zouden kunnen worden voor de doodstraf, foltering of andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing

B. Sanctiewetgeving

Van kracht zijnde restrictieve maatregelen (sancties) EU:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2014/04/23/sanctieregelingen-actuele-stand-van-zaken>

http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/measures_en.pdf

<https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

Verordening (EU) nr. 267/2012 van de Raad van 23 maart 2012 betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van Iran en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 961/2010

Verordening (EU) Nr. 833/2014 VAN DE RAAD van 31 juli 2014 betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren

Sanctieregeling territoriale integriteit Oekraïne 2014; Regeling van de Minister van Buitenlandse Zaken van 19 maart 2014, nr. MinBuZa.2014.119597, houdende beperkende maatregelen in verband met acties die de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne ondermijnen of bedreigen

Verordening (EU) nr. 36/2012 van de Raad van 18 januari 2012 betreffende beperkende maatregelen in het licht van de situatie in Syrië en tot intrekking van verordening (EU) nr. 442/2011

Verordening (EG) 1509/2017 van de Raad van 30 augustus 2017 betreffende beperkende maatregelen ten aanzien van de Democratische Volksrepubliek Korea en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 329/2007

Motie Servaes Saoedi Arabië: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-22054-273.html>

C. Achtergrondinformatie

Handboek Strategische Goederen en Diensten; Ministerie van Buitenlandse Zaken, juli 2013

Best Practice Guidelines on Internal Compliance Programmes for Dual-Use Goods and Technologies, Wassenaar Arrangement

Principles and Examples of Good Practices, Nuclear Suppliers Group

Strengthening Strategic Export Controls by Internal Compliance Programmes – JRC rapport
<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC92964/sevini%20-%20online.pdf>

OESO-richtlijnen

<https://www.oesorichtlijnen.nl/> (NL)

<https://www.oecdguidelines.nl/> (EN)

D. Mensenrechten

<http://www.minbuza.nl/ecer/eu-essentieel/handvest-grondrechten>

Guidelines on methodological steps to be taken to check fundamental rights compatibility at the Council preparatory bodies; Council of the European Union; Brussels, 20 January 2015

UN Guiding Principles on Business and Human rights; Implementing the United Nations “Protect, Respect and Remedy” Framework; United Nations Human Rights Office of the High Commissioner; New York and Geneva; 2011

ICT Sector Guide on Implementing the UN Guiding Principles on Business and Human Rights; Shift and the Institute for Human Rights and Business; European Commission 2013

The European Union Explained, Digital Agenda for Europe; Rebooting Europe’s Economy; Luxembourg; Publications Office of the European Union, 2014

<https://freedomhouse.org/>

<https://www.privacyinternational.org/>

<https://opennet.net/>

E. Overig

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/douane_voor_bedrijven/veiligheid_gezondheid_economie_en_milieu_vgem/cdiu/centrale_dienst_in_en_uitvoer_cdiu

Dit is een publicatie van:

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Het ministerie van Buitenlandse Zaken aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten in deze publicatie.

© Ministerie van Buitenlandse Zaken, December 2019